`Y Gwir yn Erbyn y Byd!`

Seren Tan Gwmwl

Rhif 6
Haf 1998

ffansin hanes annibynnol !

50c

Ry` ni`n cadw llygad arnoch chi!

Golygyddol: dyma`r neges....

Mae`r rhifyn hwn o Seren Tan Gwmwl yn sôn llawer am sefydliadau, a`r syniad ei bod yn iawn i weithio o fewn y system i geisio creu newid. Mae`r system yr ydym yn rhan ohoni yn newid yn gyflym, ac mae Cymru yn datblygu ei sefydliadau ei hun - fel y Cynulliad newydd. Mae`n bwysig ein bod yn sicrhau yn y dyfodol nad yw`r sefydliadau hyn yn cael eu cam-ddefnyddio gan y bobl sy`n eu rheoli. Rhaid i`r Cynulliad beidio dilyn llwybr tebyg i`r un mae cyfryngau Cymru wedi dilyn - sef eu bod yn bodoli er lles y bobl sy`n eu rheoli ac yn gweithio iddyn nhw, ac nid er lles Cymru.

Fel mae`r rhifyn hwn o STG yn dweud, mae angen ail-feddwl am sefyllfa Cymru a`i sefydliadau. Gobeithio na fydd y Cynulliad newydd yn creu dosbarth llywodraethol newydd yng Nghymru - apparatiki - gyda`i hunig rôl mewn gwirionedd i fodoli er eu lles eu hunain, heb newid dim.

Gallwn sicrhau na fydd hyn yn digwydd drwy ddatblygu`r feddylfryd gywir - rhaid i sefydliadau Cymru ddatblygu mewn ffordd sy`n datganoli grym, ac nid ei ganoli i Gaerdydd. Mi fydd yn ddiddorol gweld beth fydd yn digwydd pan fydd syniadaeth y blaid sy`n rheoli Gwynedd yn dod ben-ben â syniadau apparaticks y blaid honno`n ganolog - wedyn fe gawn ni weld pwy sydd mewn gwleidyddiaeth i wasnaethu eu pobl, a phwy sydd yno er eu lles eu hunain!

Rhaid cofio mai nid sefydliadau sy`n creu newid chwyldroadol ond pobl. Rhaid i Gymru a`i phobl ddatblygu ffordd bositif o edrych ar eu hunain - does dim byd yn ein gormesu fwy na`r syniad ein bod yn is-raddol. O wneud hyn fydd dim modd i ni gael ein gormesu - gan lywodraeth yn Llundain na Chaerdydd. Fel y dywed Steve Biko ***Yr arf mwyaf pwerus yn nwylo`r gormeswr yw meddwl yr un sy`n cael ei ormesu***. Dydyn ni ddim eisiau annibynniaeth - rydyn ni eisiau rhyddid. Mae bod yn rhydd gymaint i wneud â`n meddylfryd ag yw i wneud â sefydliadau o unrhyw fath.

Golygyddion: Owen Llywelyn - 7 Heol Ffynnon Job, Caerfyrddin SA31 3HG
Daniel Davies - Y Fflat, Clwb Dewi Sant, 35 Eastgate, Aberystwyth

DIWEDD GOFAL YN Y GYMUNED I BOBL NEIS

Mae Llywodraeth Lafur Newydd Tony Blair wedi datgan ei bod yn bwriadu cael gwared ar un o broblemau cymdeithasol mawr ein hoes. Dywedodd Blair ddoe... *"Mae`r arbrawf gyda Gofal yn y Gymuned drosodd. Rhaid rhoi`r bobl yma nôl mewn cartrefi"*. Y bobl dan sylw Mr Blair yw pobl neis. Yng ngeiriau`r arweinydd mawr ei hun *`mae rhai pobl yn rhy neis i`w lles nhw`u hunain, a`r peth gorau iddyn nhw, ac i gymdeithas, yw eu cloi bant mewn cartrefi a`u dysgu sut i fyw mewn cymdeithas gystadleuol, gas`*.

Fe siaradon ni gyda`r meddyg Dr Randall P McMurphy. Dywedodd... *"Mae`r clefyd yn amlygu ei hun mewn plentyndod, ac mae`n deillio`n aml o gael rhieni cariadus sy`n magu eu plant yn iawn, a`n dangos iddyn nhw barchu pobl eraill. Y RHIENI SYDD AR FAI!"*. Rhai o`r symtomau yw....

* agor drysau i famau beichiog
* codi o`ch sedd ar y bws i hen bobl
* gwenu ar blant
* codi eich het i gyfarch person

Dywedodd Blair... *"Byddwn yn creu cyfres newydd o ddeddfau i atal y clefyd. Bydd dim hawl gwisgo hetiau`n gyhoeddus, bydd dim seddi ar fysus o hyn ymlaen, a bydd pob drws yn cael ei reoli`n electronig. Bydd hyn yn lleihau`r temtasiwn i bobl droseddu, ac yn atal lledaeniad y clefyd ofnadwy yma."*

Ategodd Tony Blair... *"Mae`r holl weithredoedd neis hyn yn wastraff amlwg ar egni, yn fwrn ar economi Prydain, ac yn arwain at awyrgylch anghystadleuol. Charity begins at home, and that`s where we`re going to put them"*

Golygyddion: Owen Llywelyn - 7 Heol Ffynnon Job, Caerfyrddin SA31 3HG

GWERTHU`R IAITH GYMRAEG - NEWYDDION ECSCLIWSIF I SEREN TAN GWMWL

Cafwyd newyddion syfrdanol heddiw pan gyhoeddodd prif fudiad radical Cymru - Cymdeithas yr Iaith Gymraeg - bod yr hwch wedi mynd drwy`r siop: mewn geiriau eraill, maen nhw`n skinters busters. Bore `ma galwyd ar y *liquidator* Coopers & Lybrand i ddod mewn i`w pencadlys yn Aberystwyth a dechrau ar y broses o werthu asedau`r mudiad. Dywedodd Ffred Ffransis: *"Mae`r siom yn anghredadwy. Cwmni teuluol yw hwn, ac roeddwn wedi gobeithio ei drosglwyddo i mhlant".*

Mae llawer o bobl wedi beirniadu bwrdd cyfarwyddo cwmni Cymdeithas yr Iaith, ac yn arbennig Gareth Kiff, Nick Gleeson Cymru, am hapfasnachu dyfodol yr iaith gyda chynlluniau iselgeisiol yn y Dwyrain Pell (Gwent). Honnir ei fod wedi gamblo ar yr opsiwn sigledig `Dwyieithrwydd`. Dywedodd Kiff....

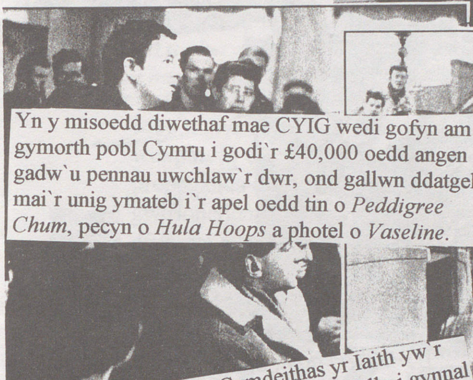

Yn y misoedd diwethaf mae CYIG wedi gofyn am gymorth pobl Cymru i godi`r £40,000 oedd angen i gadw`u pennau uwchlaw`r dwr, ond gallwn ddatgelu mai`r unig ymateb i`r apel oedd tin o *Peddigree Chum*, pecyn o *Hula Hoops* a photel o *Vaseline*.

Yn ôl pob sôn prif ased Cymdeithas yr Iaith yw`r Iaith Gymraeg ei hun, ac mae`n fwriad felly i gynnal arwerthiant o hon yn Sothebys, Llundain yn fuan. Mae Prys Edwards eisioes wedi datgelu bod brwydr yr iaith drosodd, ac mae`n gwneud synnwyr felly yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni i werthu`r iaith i`r prynwr sy`n cynnig fwyaf amdani. Fel hyn fydd yr arwerthinat yn digwydd....

`Dim ond un rhan o`r cwmni Cymdeithas yr Iaith yw adran `Cymdeithas yr Iaith* ***Gymraeg*** *cyf`. Mae ein haelodau wedi dangos diddordeb mewn gwledydd eraill fel Lesotho, Nicaragua, Gwlad y Basg, Bongo Bongo Land a Gwent. Erbyn hyn yn y farchnad rydd dyw`r Iaith Gymraeg ddim yn feasible option. O`r diwedd bydd modd i`r Gymdeithas drefnu gigs sy`n cyflogi bandiau Saesneg fel Super Furry Animals, The Gorkys ac Aerosmith Meets Run DMC`.

Nick Gleeson

* bydd rhai geiriau yn cael eu gwerthu`n unigol: mae Ffermwyr Ifanc Ceredigion eisioes wedi rhoi cynnig o £50,000 am y gair CEILOG, tra bod cast y gyfres sebon boblogaidd, safonol *Pobol y Cwm* yn bwriadu gwario cyflog blynyddol Huge Ceredig (£350,000) ar brynu`r gair SBO.

* mae geiriau eraill yn mynd i gael eu gwerthu mewn lots gyda`i gilydd, ac mae rhai o`r KKK (Cymry Cymraeg Caerdydd) eisioes wedi dangos diddordeb mewn brawddegau fel TWLL TIN POB SAIS a FE GEWCH CHI`R TY AM £90,000 MR FARQUAH-JOHNSON.

Credir bod y Gymdeithas ei hun yn meddwl rhoi cynnig am y geiriau DIWERTH, AR WERTH, DIGLEM, PWPS, METHIANT a LLWYR. Er hynny, dyw`r Gymdeithas, na neb arall hyd yn hyn, wedi cynnig am eiriau fel RADICAL, DEMOCRATIAETH, LLWYDDIANT, SYNIADAETH, YSBRYDOLIAETH a HYDER.

DAILY MIRROR EXTRA

CYMDEITHAS

ENDS AT LAST!

Dywedodd Dafydd Ellis Thomas o`i gartref gwyliau yn Chile bod *`hwn yn gynllun gwych fydd yn hybu`r Iaith Gymraeg led-led y byd`*. Dywedodd llefarydd ar ran BBC ac S4C nad oedd ganddyn nhw ddiddordeb o gwbl, a`u bod am barhau â`u polisi llwyddiannus sy`n gweithredu ers pum mlynedd o beidio dangos diddordeb yn yr Iaith Gymraeg.

STEVE BIKO, *BLACK CONSCIOUSNESS*, A CHYMRU!

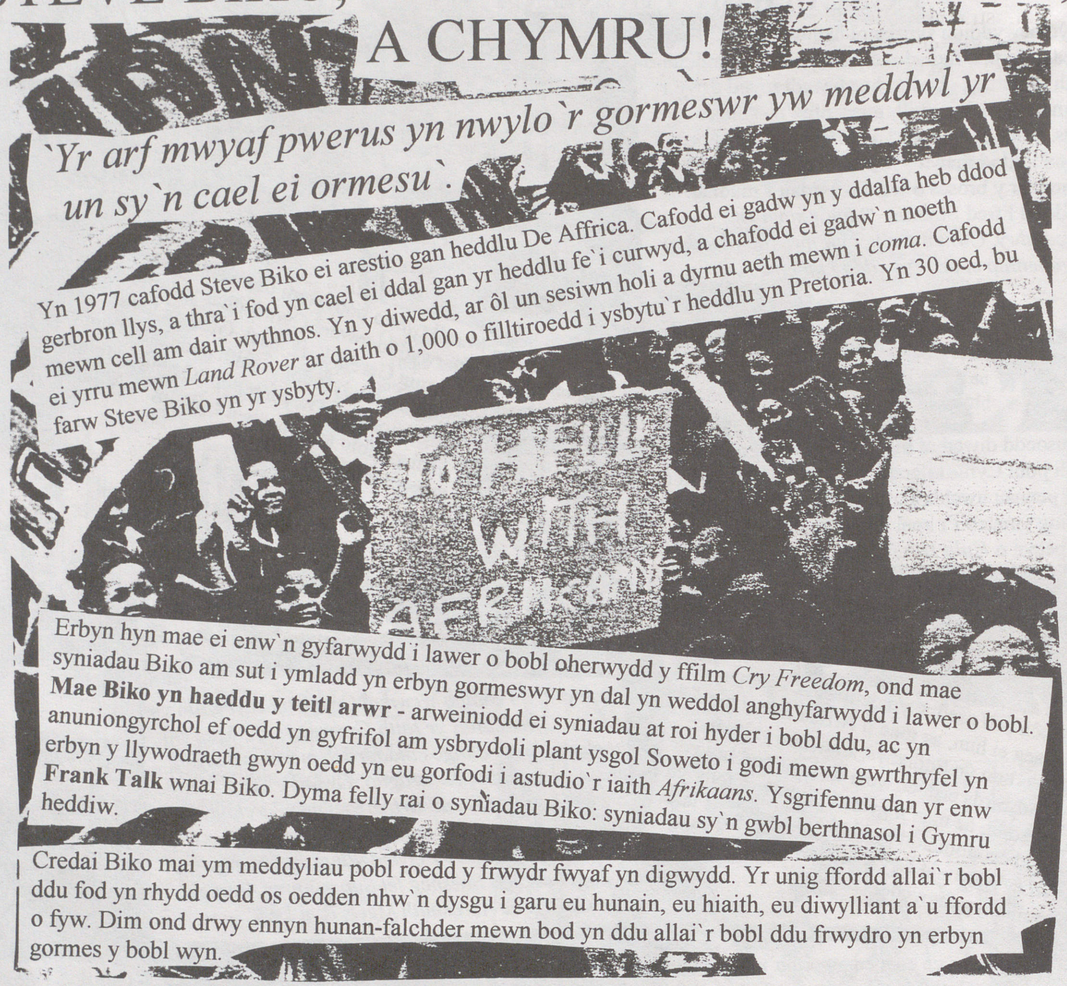

`Yr arf mwyaf pwerus yn nwylo`r gormeswr yw meddwl yr un sy`n cael ei ormesu`.

Yn 1977 cafodd Steve Biko ei arestio gan heddlu De Affrica. Cafodd ei gadw yn y ddalfa heb ddod gerbron llys, a thra`i fod yn cael ei ddal gan yr heddlu fe`i curwyd, a chafodd ei gadw`n noeth mewn cell am dair wythnos. Yn y diwedd, ar ôl un sesiwn holi a dyrnu aeth mewn i *coma*. Cafodd ei yrru mewn *Land Rover* ar daith o 1,000 o filltiroedd i ysbytu`r heddlu yn Pretoria. Yn 30 oed, bu farw Steve Biko yn yr ysbyty.

Erbyn hyn mae ei enw`n gyfarwydd i lawer o bobl oherwydd y ffilm *Cry Freedom*, ond mae syniadau Biko am sut i ymladd yn erbyn gormeswyr yn dal yn weddol anghyfarwydd i lawer o bobl. **Mae Biko yn haeddu y teitl arwr** - arweiniodd ei syniadau at roi hyder i bobl ddu, ac yn anuniongyrchol ef oedd yn gyfrifol am ysbrydoli plant ysgol Soweto i godi mewn gwrthryfel yn erbyn y llywodraeth gwyn oedd yn eu gorfodi i astudio`r iaith *Afrikaans*. Ysgrifennu dan yr enw **Frank Talk** wnai Biko. Dyma felly rai o syniadau Biko: syniadau sy`n gwbl berthnasol i Gymru heddiw.

Credai Biko mai ym meddyliau pobl roedd y frwydr fwyaf yn digwydd. Yr unig ffordd allai`r bobl ddu fod yn rhydd oedd os oedden nhw`n dysgu i garu eu hunain, eu hiaith, eu diwylliant a`u ffordd o fyw. Dim ond drwy ennyn hunan-falchder mewn bod yn ddu allai`r bobl ddu frwydro yn erbyn gormes y bobl wyn.

Mae Black Consciousness yn ceisio creu hunan-falchder ymhlith pobl ddu, balchder yn eu hymdrechion, eu system o werthoedd, eu diwylliant, eu crefydd a`u ffordd o edrych ar fywyd.

Sylweddolai Biko bod dynion du wedi cael eu dysgu i fod yn is-raddol, a`u paratoi`n feddyliol i gael eu rheoli. Roedd yn rhaid creu ymwybyddiaeth bositif ymhlith pobl ddu o`u hanes a`u gorffennol, a thrwy wneud hyn roi hyder iddyn nhw weithredu yn y presennol.

Y cam cyntaf felly yw i bwmpio bywyd nôl mewn i`r gragen wâg: i drwytho`r person du gyda balchder... i`w atgoffa o`r drosedd mae`n cyflawni o ganiatau i`w hun i gael ei gam-ddefnyddio, a thrwy wneud hynny adael i ddrygioni deyrnasu. Dyma yw`r diffiniad o Black Consciousness.

Mae syniadau Biko yn trafod yn fanwl sut roedd y llywodraeth wyn yn Ne Affrica wedi dysgu i reoli`r bobl ddu drwy eu rhannu. Dywedodd bod ymgais y dyn gwyn i reoli yn golygu ei fod yn dinistrio popeth oedd yn sefyll yn ei ffordd. Mewn ymdrech i rannu`r gwrthwynebiad du i Apartheid dysgodd y llywodraeth i roi triniaeth ffafriol i rai grwpiau mewn cymdeithas. Chief Buthelezi oedd fersiwn De Affrica o`r Arglwydd Dafydd Ellis Thomas - dyn oedd yn siarad o blaid y system wedi iddo gael ei brynu ganddi.

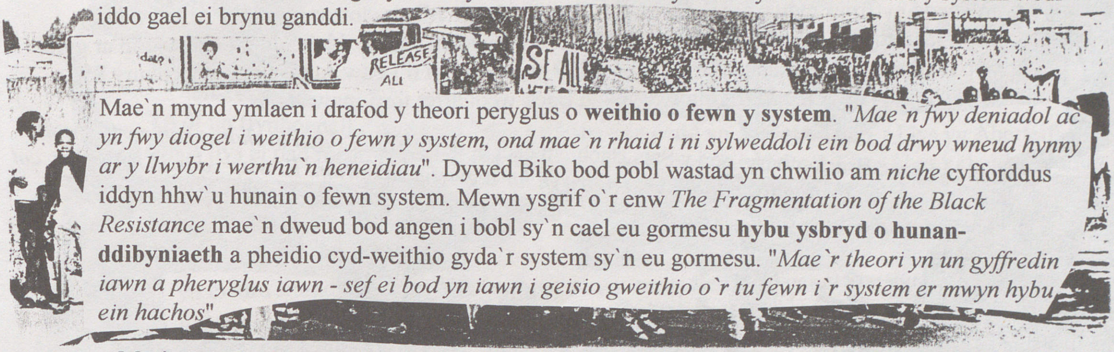

Mae`n mynd ymlaen i drafod y theori peryglus o **weithio o fewn y system**. "*Mae`n fwy deniadol ac yn fwy diogel i weithio o fewn y system, ond mae`n rhaid i ni sylweddoli ein bod drwy wneud hynny ar y llwybr i werthu`n heneidiau*". Dywed Biko bod pobl wastad yn chwilio am *niche* cyfforddus iddyn hhw`u hunain o fewn system. Mewn ysgrif o`r enw *The Fragmentation of the Black Resistance* mae`n dweud bod angen i bobl sy`n cael eu gormesu **hybu ysbryd o hunan-ddibyniaeth** a pheidio cyd-weithio gyda`r system sy`n eu gormesu. "*Mae`r theori yn un gyffredin iawn a pheryglus iawn - sef ei bod yn iawn i geisio gweithio o`r tu fewn i`r system er mwyn hybu ein hachos*".

Mae`n mynd ymlaen i drafod seicoleg y person sy`n cael ei ormesu. Dywed **The most potent weapon in the hands of the oppressor is the mind of the oppressed**. Mae`n cyfeirio at y propaganda di-ddiwedd oedd yn cael ei ddarlledu gan y llywodraeth ar RADIO BANTU - hanner gwirioneddau a chelwyddau, ac mae`n feirniadol iawn o`r bobl ddu oedd yn gwasanaethu`r system drwy roi cymorth i`r llywodraeth. Mae`n siwr nad yw Aled Glynne Davies na Huw Jones yn gyfarwydd â llyfr Steve Biko - *I write what I like.*

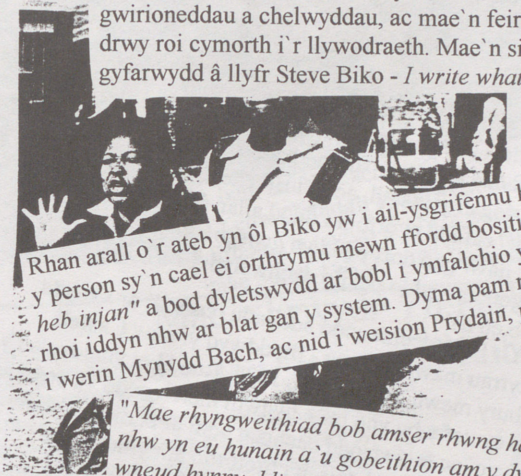

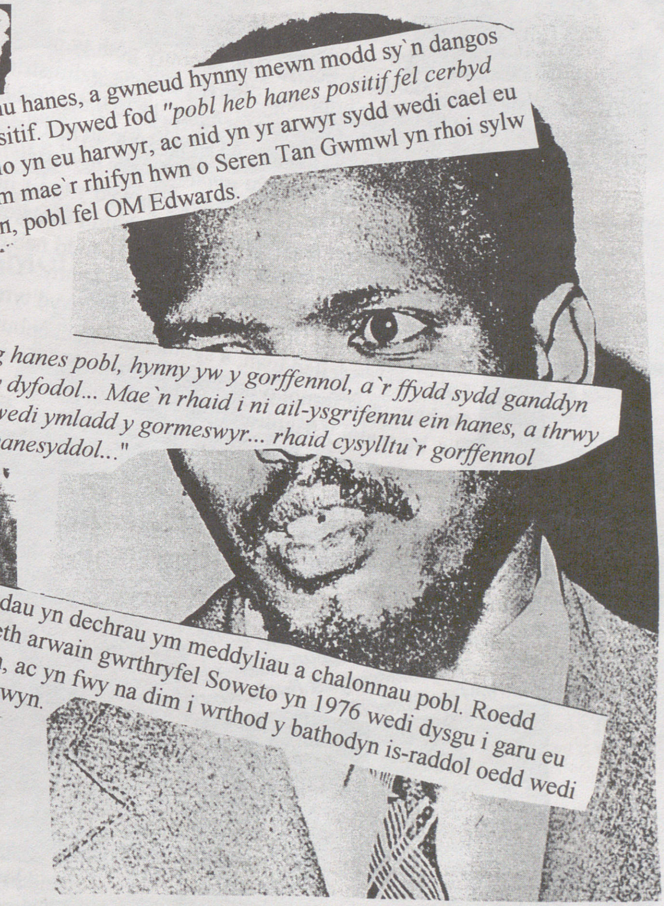

Rhan arall o`r ateb yn ôl Biko yw i ail-ysgrifennu hanes, a gwneud hynny mewn modd sy`n dangos y person sy`n cael ei orthrymu mewn ffordd bositif. Dywed fod "*pobl heb hanes positif fel cerbyd heb injan*" a bod dyletswydd ar bobl i ymfalchio yn eu harwyr, ac nid yn yr arwyr sydd wedi cael eu rhoi iddyn nhw ar blat gan y system. Dyma pam mae`r rhifyn hwn o Seren Tan Gwmwl yn rhoi sylw i werin Mynydd Bach, ac nid i weision Prydain, pobl fel OM Edwards.

"*Mae rhyngweithiad bob amser rhwng hanes pobl, hynny yw y gorffennol, a`r ffydd sydd ganddyn nhw yn eu hunain a`u gobeithion am y dyfodol... Mae`n rhaid i ni ail-ysgrifennu ein hanes, a thrwy wneud hynny ddisgrifio`r arwyr sydd wedi ymladd y gormeswyr... rhaid cysylltu`r gorffennol gyda`r presennol a dangos esblygiad hanesyddol...*"

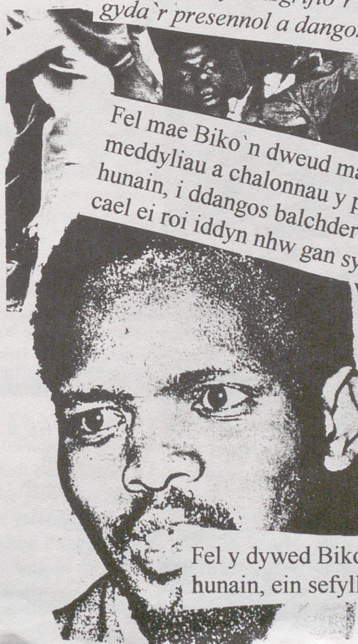

Fel mae Biko`n dweud mae chwyldroadau yn dechrau ym meddyliau a chalonnau pobl. Roedd meddyliau a chalonnau y plant du wnaeth arwain gwrthryfel Soweto yn 1976 wedi dysgu i garu eu hunain, i ddangos balchder yn eu hunain, ac yn fwy na dim i wrthod y bathodyn is-raddol oedd wedi cael ei roi iddyn nhw gan system y dyn gwyn.

Fel y dywed Biko **It is a sin to allow oneself to be oppressed**. O`i syniadau gallwn edrych ar ein hunain, ein sefyllfa ni yng Nghymru heddiw, a dysgu gwersi pwysig.

`ONCE UPON A TIME IN THE WEST`

Gwir Arwyr Hanes Cymru - Rhyfel y Sais Bach.

Dynion yn gwisgo dillad menywod ac yn ymosod ar gartrefi. Llosgi ty Sais i`r llawr. *Gunslinging* ar ben Mynydd Bach yng Ngheredigion - dyma rai o`r digwyddiadau mwyaf dramatig mewn 10 mlynedd gyffrous mewn ardal dawel ger Llyn Eiddwen. Mae`r stori yn dechrau pan basiodd y Llywodraeth Ddeddf Cau Tir Comin yn 1815 - tir oedd yn cael ei ddefnyddio gan y werin ar gyfer pob math o weithgareddau. Yn Rhagfyr 1819 prynodd dyn o`r enw Augustus Brackenbury 850 o erwau o dir - tir yr roedd trigolion Mynydd Bach wedi arfer torri mawn arno.

Fel hyn mae Brackenbury, neu y Sais Bach, yn cael ei ddisgrifio.... *`dyn bychan o ran corff, gwallt du talcen slip, llygaid llwydion, llymion, trwyn hir a gwefusau tewion. Ei wisg ydoedd het sidan, cot hir hyd hanner ei goesau, gwasgod felfed, trowser carsimer a sannau gwynion.`*

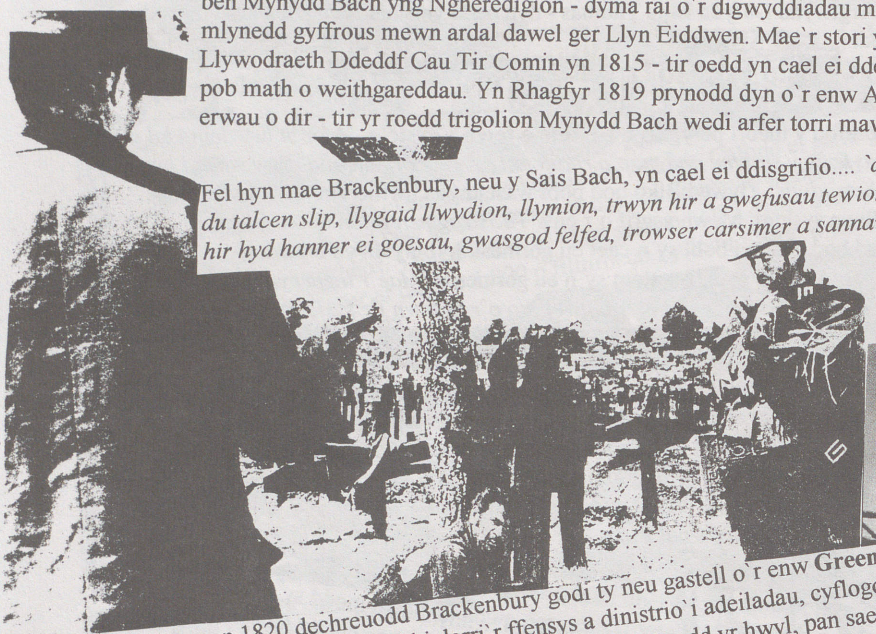

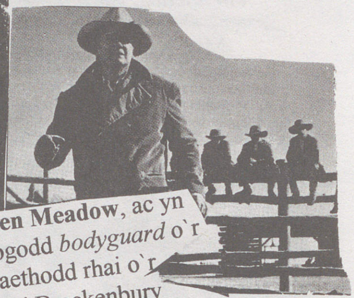

Yn gynnar yn 1820 dechreuodd Brackenbury godi ty neu gastell o`r enw **Green Meadow**, ac yn dilyn bygythiad wrth y bobl leol i dorri`r ffensys a dinistrio`i adeiladau, cyflogodd *bodyguard* o`r enw William Smith. Ar Orffennaf y 4ydd, 1820 y dechreuodd yr hwyl, pan saethodd rhai o`r trigolion lleol at y ty. Ar Orffennaf 11 ymosododd torf arfog ar y castell, ac er i Brackenbury ddatgan yn glir ei fod yn bwriadu `*amddiffyn fy nghastell*` cafodd ei orfodi i ddod allan o`r ty wedi i`r *bodyguard* a`i gyfeillion eraill ffoi. Llosgwyd y ty i`r llawr gan dorf oedd yn gwisgo dillad merched, ac wedi duo`u hwynebau, a bu`n rhaid i Brackenbury addo peidio dychwelyd. Er i`r Ynadon gynnig £100 am fwy o wybodaeth, chafodd neb eu dal.

Dychwelyd wnaeth Brackenbury serch hynny. Yn 1826 dechreuodd adeiladu `castell` ar Fynydd Bach: cloddiwyd ffos o`i amgylch a chodwyd tyrrau mawr o gerrig - rhoddwyd yr enw **Castell Talwrn** i`r adeilad hwn, a symudodd Brackenbury mewn ar 13 Ebrill, 1826. Roedd ei ymddygiad y tro hwn yn uffernol o uchelael - yn ystod y mis cyntaf y bu yno bu`n bygwth merch oedd yn croei ei dir, bu`n atal y trigolion lleol rhag torri mawn yno, ac fe gwrsodd bachgen oddi ar ei dir am ddim rheswm o gwbl. Roedd hyn yn ormod i`r bobl leol. Lluniwyd deiseb i brotestio am ymddygiad Brackenbury....

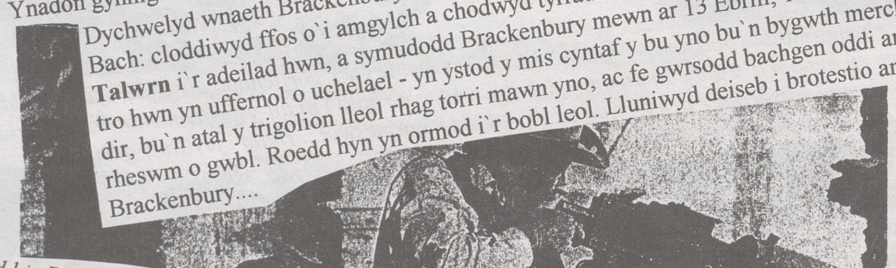

He and his Banditti being the greatest Reprobates he could find in England and elsewhere have committed such Atrocities on Scores of Individuals (too numerous to mention) by destroyning their turf & that it calls loud for vengeance. This is but a short Sketch of Brackenbury and his bullies` Barbarity and Cruelty on Mynydd Bach. No person could pass and repass without being insulted, assaulted, pursued and spat at.

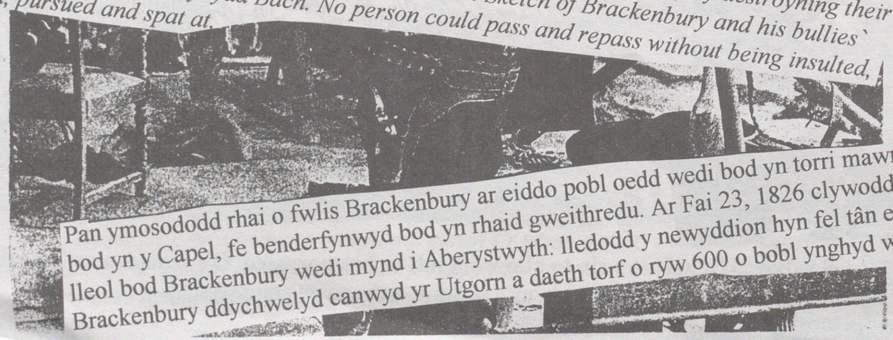

Pan ymosododd rhai o fwlis Brackenbury ar eiddo pobl oedd wedi bod yn torri mawn ar ei dir tra`u bod yn y Capel, fe benderfynwyd bod yn rhaid gweithredu. Ar Fai 23, 1826 clywodd y trigolion lleol bod Brackenbury wedi mynd i Aberystwyth: lledodd y newyddion hyn fel tân eithin, ac wrth i Brackenbury ddychwelyd canwyd yr Utgorn a daeth torf o ryw 600 o bobl ynghyd wrth y castell.

Wedi`r dorf eu bygwth llwyddodd cyfeillion Brackenbury i ddianc, ond yn ôl un disgrifiad daeth ef ei hun allan o`r castell fel cowboi mewn ffilm western - *guns a blazin`*! Llwyddodd y dorf i dorri mewn i`r castell a thaflwyd eiddo Brackenbury i`r ffôs. Arestiwyd dau o arweinwyr y dorf yn ddiweddarach - sef Dafydd Ifan y Gof (David Jones), a`i fab Siaci Ifan y Gof (John Jones).

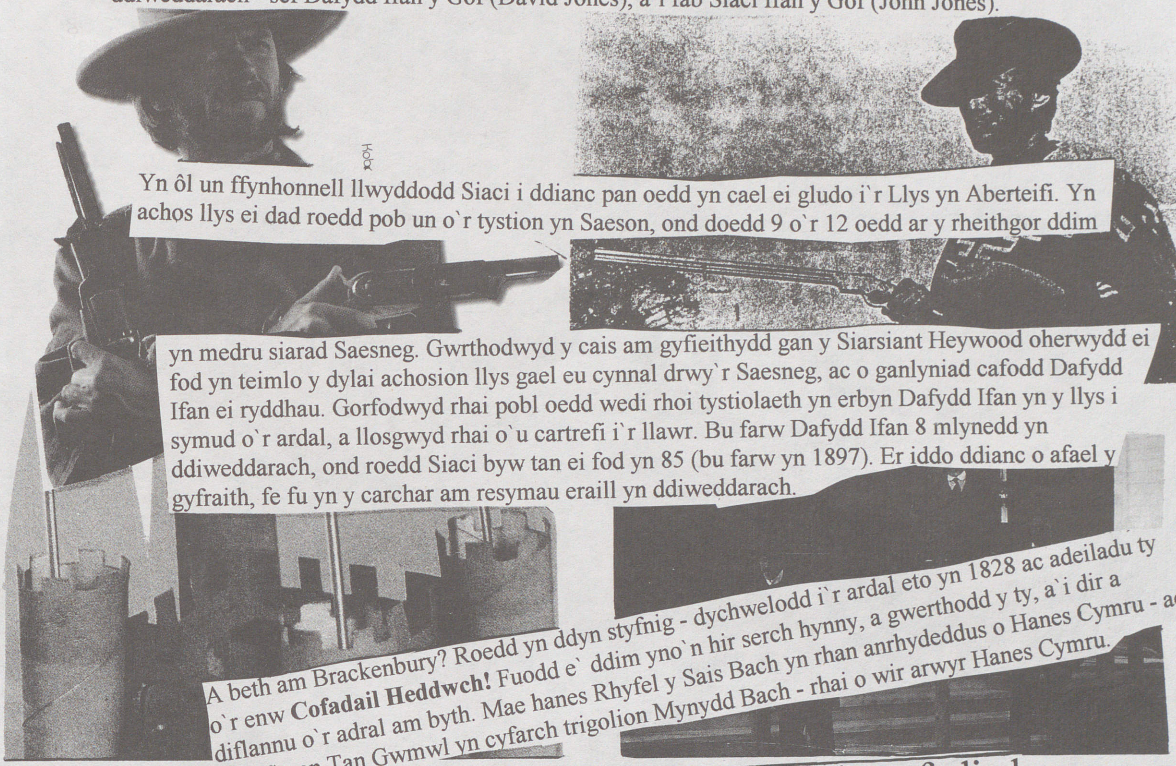

Yn ôl un ffynhonnell llwyddodd Siaci i ddianc pan oedd yn cael ei gludo i`r Llys yn Aberteifi. Yn achos llys ei dad roedd pob un o`r tystion yn Saeson, ond doedd 9 o`r 12 oedd ar y rheithgor ddim yn medru siarad Saesneg. Gwrthodwyd y cais am gyfieithydd gan y Siarsiant Heywood oherwydd ei fod yn teimlo y dylai achosion llys gael eu cynnal drwy`r Saesneg, ac o ganlyniad cafodd Dafydd Ifan ei ryddhau. Gorfodwyd rhai pobl oedd wedi rhoi tystiolaeth yn erbyn Dafydd Ifan yn y llys i symud o`r ardal, a llosgwyd rhai o`u cartrefi i`r llawr. Bu farw Dafydd Ifan 8 mlynedd yn ddiweddarach, ond roedd Siaci byw tan ei fod yn 85 (bu farw yn 1897). Er iddo ddianc o afael y gyfraith, fe fu yn y carchar am resymau eraill yn ddiweddarach.

A beth am Brackenbury? Roedd yn ddyn styfnig - dychwelodd i`r ardal eto yn 1828 ac adeiladu ty o`r enw **Cofadail Heddwch!** Fuodd e` ddim yno`n hir serch hynny, a gwerthodd y ty, a`i dir a diflannu o`r adral am byth. Mae hanes Rhyfel y Sais Bach yn rhan anrhydeddus o Hanes Cymru - ac mae Seren Tan Gwmwl yn cyfarch trigolion Mynydd Bach - rhai o wir arwyr Hanes Cymru.

Mae`r Frwydr Yn Parhau - Y Gwirionedd am fudiad Meibion Glawdwr

Yn dilyn cyfweliad syfrdanol Sion Aubrey Roberts am weithgareddau ac antics y mudiad Meibion Glyndwr, cafodd Seren Tan Gwmwl wybodaeth ecscliwsif am gynlluniau y mudiad yn y dyfodol - a diolch byth eu bod wedi cael eu hatal mewn pryd. Dywedodd llefarydd ar ran y mudiad...

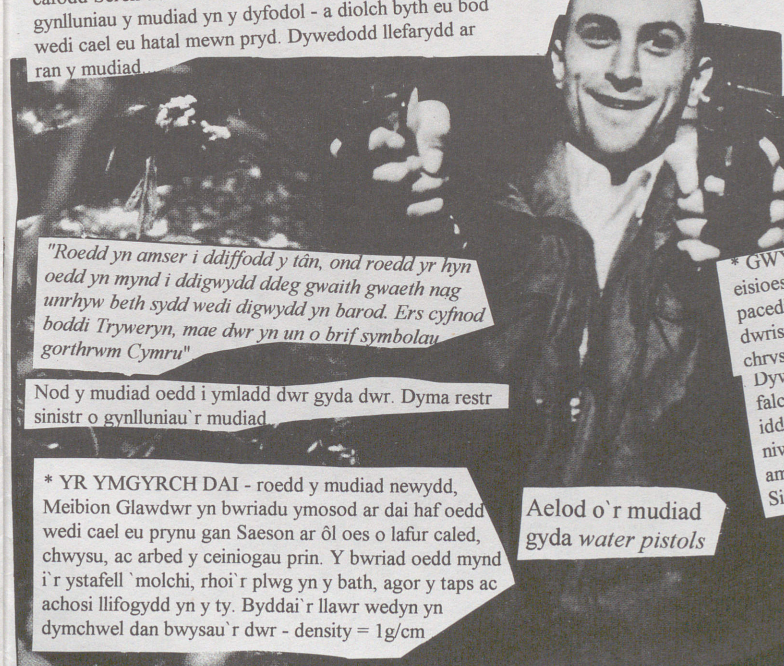

"Roedd yn amser i ddiffodd y tân, ond roedd yr hyn oedd yn mynd i ddigwydd ddeg gwaith gwaeth nag unrhyw beth sydd wedi digwydd yn barod. Ers cyfnod boddi Trywerynl, mae dwr yn un o brif symbolau gorthrwm Cymru"

Nod y mudiad oedd i ymladd dwr gyda dwr. Dyma restr sinistr o gynlluniau`r mudiad.

* YR YMGYRCH DAI - roedd y mudiad newydd, Meibion Glawdwr yn bwriadu ymosod ar dai haf oedd wedi cael eu prynu gan Saeson ar ôl oes o lafur caled, chwysu, ac arbed y ceiniogau prin. Y bwriad oedd mynd i`r ystafell `molchi, rhoi`r plwg yn y bath, agor y taps ac achosi llifogydd yn y ty. Byddai`r llawr wedyn yn dymchwel dan bwysau`r dwr - density = 1g/cm

Aelod o`r mudiad gyda *water pistols*

* BODDI BRADWYR - cynllun oedd eisioes wedi dechrau. Ymosodwyd yn giaidd ar Elan Closs Stephens Dafydd Ellis Thomas gan *deperados* yn cario drylliau dwr, gan achosi niwed difrifol i wasgod DET a ffrog Laura Ashley Elan Closs. Cafwyd bil glanhau enfawr o £46.13, er bod Acne Dafydd El ychydig yn well wedyn. Roedd yn fwriad hefyd rhoi *duckimg* i Elwyn Jones, ac mae`r mudiad wedi bod yn ei wylio wrth iddo fynychu toiledau cyhoeddus Prestatyn yn ddyddiol.

* GWYL GWYLANOD GLAWDWR - Roedd y mudiad eisioes wedi dechrau hyfforddi 212 o wylanod i gario pacedi crisps *Walkers* yn llawn dwr a`u gollwng ar dwristiaid diniwed mewn trowsus byr *Union Jack* a chrysau pel-droed *Aston Villa*.

Dywedodd Roberts, gynt o Feibion Glyndwr ei fod yn falch iawn bod arweinwyr y mudiad wedi cael eu dal, cyn iddyn nhw achosi llanast mawr ar hyd a lled Cymru, a niweidio pobl ddiniwed. Gallwch gael mwy o wybodaeth am y mudiad ar y rhyngrwyd ar Sirfon.Anarchist.co.ok.book

Laura Ashley (victim)

ADOLYGIAD FFILM:

CYFARWYDDWR: Quentin Tarantino
RATING: XXX
HYD Y FFILM: 95 munud.

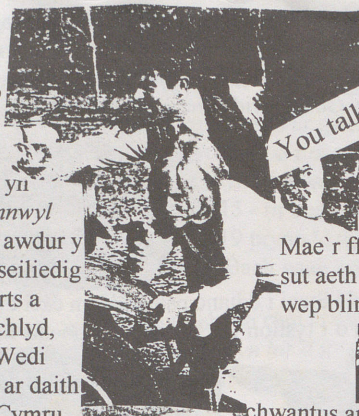

Mae Quentin Tarantino wedi bod wrthi yn addasu y llyfr cyffrous *Annwyl Kate, Annwyl Saunders* i`r sgrin fawr. Sion Eirian yw awdur y sgript, ac mae wedi addasu`r stori sy`n seiliedig ar y digwyddiad pan gyfarfu Kate Roberts a Saunders Lewis - dau hen berson crebachlyd, blin - ar benwythnos yn Rhyl yn 1938. Wedi sesiwn hir o ryw, opium a lager aethant ar daith ddinistriol o gwmpas arfordir Gogledd Cymru gan adael llwybr o ddinistr, trais, ofn, mwy o drais, ofn, a hyd yn oed mwy o drais ar eu holau.

Mae`r ffilm yn dangos mewn manylder graffig sut aeth Roberts ati i boenydio pobl gyda`i hen wep blin, Medusaidd. Oherwydd ei nwyd chwantus am Kate, dilynodd Saunders hi ar ei hymgyrch dreisiol, ac aeth ati i ddallu nifer o bobl drwy eu gorfodi i edrych ar ei wallt am dros awr ar y tro.

Yn ôl y stori, roedd Saunders Lewis ar y pryd yn bennaeth ar gang sadistaidd oedd yn cynnwys *consigleri* DJ `the Hump` Williams, a`r Italian Stallion ei hun Lewis Valentino. Roedd y gang yn enwog led-led Cymru a Phen Llyn am eu hymgyrchoedd llosgi. Mae`r ffilm hefyd yn esbonio sut wnaeth Saunders anharddu ei hun pan losgodd hanner ei wallt i ffwrdd mewn cystadleuaeth cynnu rhechfeydd gyda Kate Roberts.

Y Gang - The Usual Suspects

Dame Thora Hurd sy`n actio Kate, a bu`n rhaid codi corff Sir Michael Horden i chwarae rhan y Saunders ifanc, dead pan. Mae`r stori yn gorffen yn drist pan fod gweision y gyfraith yn dal y ddau droseddwr. Mae`r ddau yn cael frontal lobotomy, ac yn byw gweeddill eu dyddiau yn ysgrifennu straeon a dramau diflas.

Dywedodd Pennaeth Sgrin Cymru cyf., Berwyn Rowlands... *"Mae hon yn ffilm warthus, a dyw hi ddim yn dilyn o gwbl yn nhraddodiad ffilmiau Cymraeg. Mae`r stori`n symud yn gyflym, mae`r dialog yn dda ac mae`r actio yn dderbyniol. Nid ffilm Gymraeg yw hon mae`n amlwg".*

EL PATATERO

Mae gan Gymru hanes anrhydeddus iawn yn y frwydr yn erbyn Ffasgiaeth. O`r glowyr a`r gweithwyr aeth i ymladd yn y Frigâd Ryngwladol a mudiadau eraill yn erbyn byddin Ffasgaidd Franco, i`r bobl gyffredin aeth ati i godi arian i helpu brwydr Gweriniaeth Sbaen. Un person sy`n haeddu cael sylw am ei ran bersonol ef yn y frwydr arwrol hon yw El Patatero, neu Potato Jones.

Cafodd Jones ei eni yn Abertawe, yn fab i deilwr, ac aeth i`r môr pan oedd yn 11 oed. Erbyn ei fod yn 14 roedd wedi bod o gwmpas yr Horn. Bu`n amlwg yn Rhyfel Cartref Sbaen, ac yn ystod yr Ail Ryfel Byd cafodd ei fomio gan awyren Almaenig ac anafodd ei ysgwydd. O fewn dau fis roedd yn rhan o`r llynges fu`n cario milwyr yn ôl o Dunkirk. Bu farw yn Abertawe yn 1965, yn 92 oed.

Pan gyhoeddodd byddin Franco ar Ebrill 6, 1937 na fydden nhw`n caniatau i fwyd gael ei symud mewn i Wlad y Basg roedd yn edrych fel petai`r frwydr dros ryddid yno drosodd. Serch hynny, doedd y capten llong o Gaerdydd, David John Jones - neu Potato Jones - ddim yn cytuno. Defnyddiodd ei long *Marie Llewellyn* i geisio torri`r blocâd ar Wlad y Basg, a mynd a bwyd i bobl Bilbao oedd yn llwgu dan orthrwm blocâd Franco, gan lwyddo i wneud hynny yn y diwedd.

Daeth yn enwog oherwydd iddo gael ei gyfweld gan yr *Evening News* a`r *Daily Express*. Roedd yn gymeriad lliwgar, dewr oedd yn fodlon peryglu ei fywyd i fynd â bwyd i bobl y Basg - er ei fod, wrth gwrs, hefyd yn cael ei dalu`n dda am wneud hynny! Mae Potato Jones yn cael ei gofio oherwydd iddo gyfrannu at y frwydr ddewr yn erbyn Ffasgiaeth.